

Oglas, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju bližnog članka ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Iko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravnictvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nezlogu sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog utorka i petka u podne. Netiskani dopisi se ne vraćaju u opodjevari ne tiskaju u nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake ili K 25—, udn. K. 250 ni pol godine. Izvan carovine više poštarine. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., kao ostali 20 h., koji u Puli, toli izvan isto.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Via Giulia br. 1.), kamoneka se oslanjavaju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavač Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. H. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1. II. kat).

Istrani hrvatskoga i slovenskoga roda!

Novi izborni red — novi je korak u našem narodnom životu.

I ako posvema ne odgovara našim pravednim zahtjevima, ipak možemo reći, da je to korak na bolje.

Novi izborni red porušio je razlike med gospodom i kmetovi, medju velikimi i malimi posjednici. I oni, koji neimaju ništa nego svoje ruke, imaju pravo glasa. Svakom austrijskom državljaninu, koji je navršio 24. godinu dobe svoje i kojega ne tegote posebne zakonske zapreke, dano je pravo; da može birati zastupnika u državni sabor u Beč, ravno, tajno i slobodno.

To pravo pripada i Vama; ono Vam daje način, po kojem će i Vaša volja doći do izražaja u zboru, gdje se kroji i dieli svim narodima ove države, pak i našem. — Upravo sada ste zvani da to pravo vršite.

Po prvi put ste pozvani, da po novom redu birate muževe, koji će u Beču tumačiti Vaše želje i Vašu volju.

Koga da birate?

Život Vaših otaca i pradjedova bio je na njihovu i Vašu nesreću od vjekova upućen na susjede tudjeg roda i jezika, koji su svi išli za tim, da Vas išćupaju i iskorjene iz ove lijepe Vaše istarske zemlje. Htjeli su, da za sve vjekove ostanete u tmcici neznanja, poniženi, potlačeni i zapušteni.

Nepravdom, nezakonjem i grdnim zaludjivanjem nametali su Vam se takovi bezdušnici za gospodare i za Vaše tobožnje zastupnike.

Naši su predloženci:

JOSIP KOMPARE u Ospu za 1. izborni kotar (Buje-Piran — občina Kopar).

Dr. MATKO LAGINJA u Puli za 2., 3. i 5. izborni kotar (Poreč-Rovinj-Motovun; Pazin-Labin-Buzet; Pula sa občinom Mali Lošinj i Osor).

MATKO MANDIĆ u Trstu za 4. izborni kotar (Podgrad i Koparska vanjščina).

Prof. VJEKOSLAV SPINČIĆ u Voloskom za 6. izb. kotar (Volosko-Cres-Krk i obć. Velilošinj).

Njih birajte! Njima dajte svoje glase, svaki u svojem kotaru, i potrudite se, da iz izborne žare izadju njihova imena osvjetljena slavom pobjede, navjestnice ljepše sreće i bolje budućnosti naše!

Pazin, 30. aprila 1907.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri.

Talijanski vojskovođe u pogibolji!

Za razprave o novom izbornom zakonu izjavili smo toliko puta u stupcih ovoga lista, da se našem narodu Istre, Hrvatima i Slovincima naše pokrajine, nanasa velika krivnja nepravdom razdiobom izbornih kotara. Dokazali smo opetovno kako bi nama morali pripasti na temelju zadnjeg popisa pučanstva četiri, a Talijanom samo dva zastupnička mjesta. Pritiskom vlade, grožnjama talijanskih zastupnika i podporom njemačkih stranaka skrpana je umjetna razdioba izbornih kotara Istre tako, da su pripala nama tri i Talijanom tri zastupnička mjesta.

Nu uzprkos nepravdom razdiobi tih kotara, nije bilo moguće stvoriti tri čisto talijanska izborna kotara, jer bi bio broj talijanskog stanovništva u tih kotarih pao za mnogo i mnogo niže, nego li je to u izbornom zakonu predviđeno bilo. Posljedica tomu bijaše, da se je u talijanske izborne kotare pritegnulo mnoštvo našega naroda samo da se tim opravda nepravdom i nezakoniti zahtjev talijanske vladajuće stranke na tri zastupnička mjesta.

Tako su primjerice u II. talijanski izborni kotar (sudbeni kotari Poreč, Motovun, Rovinj, mjestne občine Vodnjan i Svetvinčenti) uvrštili preko 21.000 Hrvata

prema 89.000 Talijana. U III. talijanskom izbornom kotaru (sudbeni kotar Pula, občine Lošinj Mali i Osor) imade preko 15.000 Hrvata prema 81.000 Talijana. U I. talijanskom izbornom kotaru (sudbeni kotari Piran i Buje, občine Kopar i Milje) jest razmjern pučanstva za Talijane nešto povoljniji, ali i teje imade 10—15.000 Hrvata i Slovence, koje statistika neizkazuje, jer su u tom izbornom kotaru proveli popis pučanstva sami Talijani. Mirne duše možemo dakle utvrditi, da je u sva tri talijanska izborna kotara pritegnuto oko 50.000 Hrvata i Slovence, koji stoje prema 80—90.000 Talijana.

Talijanski kolovođe nisu ni sanjali,

kad se je prisilno stvarno izborne kotare za Istru tom da bi njim danas sutra mogla postati vrlo pogibeljna takova razdioba. Njihovom zahtjevu se je proti svakom pravu zadovoljilo, ali ta nepravdana pohlepa za tudjim, ta njihova nepreznost, osvjećuće se već sada nad njima samim. Osvjećuće im se naime time, da su po sudu najodličnijih Talijana i po priznanju njihovih najvažnijih listova sva tri njihova izborna kotara u tolikoj pogibolji, da nemogu već danas sa stalnošću utvrditi, da će biti već kod prvoga izbora izborna sva trojica njihovih kandidata. Zalostno mora da je takovo priznanje, ali ono je samo neumoljiva po-

sljedica neumjerenih neopravdanih njihovih zahtjeva i pohlepa.

Pomislili se pako, da su istarski Talijani postavili na čelo svojih izbornih četiri svoja najiskusnija, najodličnija i najodlučnija vojskovođe, t. j. dr. *Risio*, dr. *Bennati* i dr. *Bartoli*-a, tada postaje to priznanje kud i kamo zalostnije — da neredimo — kud i kamo sramotnije. Dr. *Risio*, miljenik svih austrijskih vlada, napose c. i k. ratne mornarice, obnašao je dugi niz godina čast načelnika najvećeg i najvažnijeg grada Istre t. j. grada Pule; do tri puta izabran bijaše poačuo carske vlade u carevinsko vijeće, gdje se je nekom zgodom drzovito izrazio, da su u Istri sami Talijani i nešto slavenskih seljaka (a ti seljaci zadaju mu sada tristo jadal Op. slag.), pred kakve dvije godine imenovan bijaše na predlog carske vlade zemaljskim kapetanom a tim i predsjednikom zemaljskog sabora Istre. Odlikovan je i inače, jer mu rese *junacka* prsa razni redovi i križići, čime se osobe njegove čudi i naravi silno ponose. Veličasti dakle i viših odlikovanja teško je naći u jednoj osobi među običnim ljudima i kod velič naroda nego li su istarski Talijani.

Usupor svemu tomu tresu se sladkogorkom i Rizzi u hlače, jer nije stalan, da će biti izabran državnim zastupnikom već 14. maja. On bi bez dvojbe još i sada rado retirirao, da ga nije stid i da ga nevezje disciplina stranke.

Njegov drug i desni prijatelj dr. *Bennati*, strah i trepet u svojoj vlastitoj strani zbog svoje bezobzirnosti, nepomirlivosti i radikalizma, bivši c. k. državni zastupnik u Kurije, zemaljski zastupnik, agitator i organizator prve vrsti, rukovodi već desetak godina talijansku stranku Istre u svojstvu predsjednika talijanskog političkog društva za Istru. Njemu imade u glavnom da zahvali njegova stranka tolike uspjehe u zemaljskom saboru, koje je znno spomenutimi svojstvi iztisu od neodlučnih i popustljivih carskih vlada.

Treći u tom kolu je dr. *Bartoli*, državni zastupnik, bivši predsjednik talijanskog političkog društva i bivši načelnik rodnog si Rovinja, te mnogogodišnji predsjednik kluba talijanske sabsorske većine. Dr. *Bartoli* nesi velik dio odgovornosti za sve krivice i za sve nepravde, koje je naniela sabsorska većina posljednjih deset godina našem narodu i njegovim zastupnikom. Njegova glasovita parola: „*Osar tutto!*“ proti našem narodu, kaže nam dosta jasno kako on nebira ni načina ni sredstava samo da nas pobjedi, utuče i uništi.

Proti toj trojici talijanskih kolovodja, silnika i mogućnika diže se danas nesamo ona naša uboga, potlačena i zanemarena raja, koja stenje pod talijanskim kopitom u takozvanih talijanskih izbornih kotlovih, već ustaju proti njima isti njihovi suplemenici, pošteni talijanski seljaci, obrtnici i radnici — jer su i oni sili do grla zvučnih ili praznih deklamacija o talijanstvu Istre, o umišljenom latinstvu ovih naših zemalja, o dvijetisučetnoj kulturi, bogatstvu, gospodarstvu, i kako se već sve zovu te njihove blezgarije.

Talijanskoj gospodi i bogatašem je lahko o svemu tomu deklamirati, ali priprosto pučanstvo, njihov seljak, rukodjelac i radnik znade vrlo dobro, da mu nije u nikakvoj pogibelji ni njegov jezik ni njegova narodnost, da mu nitko ne dira ni u vjerske ni u narodne svjetline; isto uvidja i samo, da ga lište isti jadi i one nevolje kano i slavenskog suzemljaka, s kojim želi živjeti u miru i u dobrom susjedstvu.

Bolji, uvidjavniji i siromasniji dio talijanskog naroda Istre okrenuo je svojim dosadašnjim kolovodjama svoja ledja, jer je konačno uvidio kamo ga vodi strančarska, strastvena i nepomirljiva njihova politika. Usljed toga nastao je u talijanskim nazovi liberalnom navinstvu pokrajine vapaj za slogom i jedinstvom

sviju Talijana; podigao se bojni krik protiv umišljenom dušmanu talijanstva, koji hoće, da sve postaveni, sve izkorjeni i sve uništili. Svemu tomu smiju se pametni Talijani znajuć, da njim od Slavna neprijeti absolutno nikakva pogibelj i da je talijanskoj vladajućoj svojti jedino do toga stalo kako bi i nadalje nad većinom pučanstva pokrajine, nad Hrvatli, Slovenci održal neograničenu prevlast i nasilne gospodarstvo. Za premoć, za prevlast i gospodarstvo u našoj pokrajini njim ide i za ničim drugim — kako su to ovih dana u jednom listu i sami priznali.

Mi pako — premda sačinjavamo ogromnu većinu pučanstva zemlje nit nesanjamo o kakvoj premoći il gospodarstvu nad susjedi Talijani, ali nečemo također da mirno i strpljivo podnašamo dalje ni njihovog nepravdnog i neopravdnog gospodarstva nad narodom našim.

Toga rudi pozivjemo opet i opet sve naše izbornike, sve Hrvate i Slovence takozvanih talijanskih izbornih kotara Istre, da glasuju svi složno za narodne predložene, za one naše vriedne i poštene muževe, koje su njihovi pouzdanci za svaki kotar jurve izabrali i koje im ponovno preporuča naše političko društvo i naš središnji izborni odbor. Za te muževe stupite dne 14. maja svi naši izbornici spomenutih izbornih kotara složno i jednodušno u boj za jednakost i ravnopravnost sviju Istrana.

Izborni pokret.

Doznajemo iz pise pouzdana izvora, da je uvažen utok naših rodoljuba u Malom Lošinj u na Susku i da je i za ovo posljednje mjesto (Susak) ustrojena posebna izborna sekcija.

Očekujemo od političke oblasti, da će toj sekciji — ako se ne stvori samostalna za Unije — ovo mjesto pripojiti sekciji na Susku, tako, da budu stanovnici Suska i Unijah skupno glasovali ili birali na Susku. Takovo pripojenje bilo bi ne samo pravedno već i tim opravdano, što je Susak Unijam mnogo bliže nego li Mali Lošinj. Izborni zakon kaže jasno, da treba nastojati, da se s izbornikom olakša pristup k biralištu, to će reći, da se stvore izborne sekcije svuda tamo, gdje su izbornici previše udaljeni od izbornog središta i gdje ne bi mogli radi odaljenosti, zbog loših puteva pogibeljna mora i t. d. kod izbora sudjelovati.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinski kotar:

Iz Vodnjanskine. Znamenili dan 14. maja jur je pred vratima. Onoga će dana, o tom neima dvojbe, *očitovali i posvjedočili* tlačena i potištena hrvatska i slovenska Istra *naravsko lice svoje*. Nije se dakle nimalo čuditi, ako čujemo i vidimo, kako su stanoviti krugovi talijanske kamore zabrinuti u strahu, da će se onoga znamenitoga dana razkrinkati i pred svim svijetom osramotiti stara njihova laž: „*Istria fu, è o sarà sempre italiana!*“ — (hum!).

Da se barem koliko toliko preduzetno predviđenoj sramoti talijanske kamore, valjalo se uteći državnim oblastim, da se izborne sekcije hrvatskih izbornika zaokruže tako, da se istim izbornikom pristup k izboru po mogućnosti *otegoti*. Ništa zato, ako se takovim postupanjem na očitu stetu hrvatskih izbornika kriji jasno slovo izbornog državnoga zakona. Valja po mogućnosti *hrvatske glasove usutkati*, da se *kamora spasi!*

Kamo će putovati hrvatski izbornici na Puljštini, da vrše svoje izborne pravo, jur je bilo spomenuto. Ovdje na Vodnjanski putovati će naši kralni Roverci u Vodnjan. Sva filipansina pako ujedno s Marčanom i prekodraškom Proštinom morati će prevalliti dugi i za mnogo tegetotni put u *Krnicu* — na *skrajnu točku sve ove izborne sekcije!*

Proti očitoj toj nepravdi podnesao se na vrijeme opravdan prigovor i na c. kr. kot. glavarstvo u Pulu i na via. c. kr. namještništvo u Trst. Prigovor bi odbijen, jer je u Krnici (tažu gospoda) *mjesto birališta* jur javno proglašeno, jer *najbolji i direktni put* is svih mjesta vodi *ili drži na Krnicu i ne na Marčanu.* — Vrlo dobro, slavna i visoka gospodo!

A vi izbornici iz Filipansine, iz Orbanici, Kučići, Divičići, Šarići, Pinezići i t. d. znate sada, česa još nikada prije znali nste, da vam je najbolji i direktni put, ne u Marčanu, najveće mjesto i naravsko središte sve ove izbore sekcije, nego u skrajno daljnju Krnicu, da na poziv i zapovjed Nj. c. kr. apost. Veličanstva cesara i kralja po srcu svojem i po savjesti svojoj laglje u Krnici nego u Marčani vršite svoje izborne pravo!

Nu, akoprem će biti mnogomu od Vas teško i mučno putovati do preko dva sata u Krnicu, Vi se ipak u punom broju postavite na junacke noge i osvjetljajte si svoje pošteno hrvatsko lice, kako ste to i drugom sličnom prigodom jur utinili.

Naš kandidat je dobro vam poznat: naš dični gosp. dr. *Matko Laginja!* Svi za njega! — Bog i pravica naroda!

Lošinski kotar.

Tobožnji dokaz patriotizma. Trščanski „Židovci“ pjeva kvalospjeve zavadenom pučanstvu sv. Jakova (občina Osor) koje da je pokazalo talijanski patriotizam time, što je kod svog anciana nekog Lenardule zaključilo: da neće prekoraciti crkvenog pjevača, dok ne bude *poručena* njihovoj crkvi latinska liturgija.

Talijanski nazovi liberalci koje predvode trščanski židovi, ljuti protivnici nesamo naše crkve već i našeg naroda, nisu mogli nući dostatnih pogrda proti tužnim Rimanjcem, koji traže da im se povrati starodavno pravo u njihovoj crkvi, a ovdje pjevaju slavu našim narodnim i crkvenim odpadnikom, kojimi se služe kano sa slipećim orudjem u protivvjerke i protunarodne svrhe. Židovski smrad tura svoj krivi nos i tamo, gdje mu absolutno neima mjesta.

Nerezinski pozor! U sjednici dne 1. o. mj. Vašeg zastupstva u Osoru imali su Vaši otci odobriti načet za gradnju obćinske zgrade u Nerezinah u koju kane spravit i talijansko zabavište zloglasnog društva „*Lega Nazionale*.“ U obćinske zgrade za mjesovito pučanstvo nebi će smjelo smjestiti raznarodujuće nazovi škole jedne narodnosti. Nerezinski nazovi - talijani neka troše iz svoga vlastitoga zaveda za takove svoje fabrike.

Krčki kotar:

Izborni sastanak u Vrbniku održavao se je u nedjelju dne 6. o. mj. Kako nam odanle brzojavljaju jučer, sastanak je uspjao najbolje, i sav narod oduslovljen za našega kandidata profesora Vjekoslava Spindića. Potanji izvještaj o tom sastanku priobit ćemo u budućem broju.

Vjenčanje. U subotu dne 4. svibnja vjenčao se u Rabu gosp. Dragutin Fribil, c. kr. kotarski školski nadzornik u Krku sa dražestnom gospodjicom Zorkom Nimiru, učiteljicom u Puntu. Sretnome paru naše čestitke.

Voloski kotar:

Pritužbe ribara i ladjara u Lovranu. Naši ribari i ladjari ili barkarioli u Lovranu tuže se na koješta. Ribari osobito na to, da se sa tudjinci Talijani, Cozoli, postupa bolje nego li s domaćimi, premda oni tudjinci neplaćaju nikakvih poreza a domaći moraju. Od domaćih se n. pr. zahtjeva da budu oka na njihovih mrežah volika, dočim se tudjim Cozotom pusti da budu mreže guste, pak da mogu birati i najmanje ribe. Cozoti love i blizu kraju nego li bi smjeli. Predstavnici ob-

lasti zahtjevaju očima, nemare jih globiti, a ako jih i globe možda sa 10 k. nna, Cozoti nemare za to, brzo si naplate ovih 10 kruna. Bivaju opet i opet globljeni, al ništa više. Onim koji se neće držati propisa moralo bi se uzeti koncesiju lovljenja, kako bi se ju uzelo našim, ako bi često propise prekršili. Cielo ribolovstvo može se reći imadu Cozoli: love, prodavaju i preprodavaju, a udaraju njim ciene takove da jih siromasi nemogu nikad kupiti. Tomu bi morale oblasti doskočiti. A pomorska oblast morala bi napraviti još bar jedne stube, koje bi služile za izkrčivanje pjeska i druge robe sa barka i ukrcivanje u barke. Sad su samo jedne stube za ukrcivanje i izkrčivanje gostova iz barke. Za to su i napravljene. Al kad se pjesak n. pr. izkrcava, onda nemogu gostovi na barke. Zašto onda ladjari plaćaju poreze?!

Razne primorske viesti.

Izborni sastanak. U četvrtak na Spasovo obdržavat će naša hrvatska pučka stranka javna izborna sastanke u slijedećim mjestima: U Svetvinčentu u 10 sati u jutro na placi; u Barbanu kod crkvice sv. Pavla u 4 sata poslje podne; u Kanfanaru; u Sv. Lovreću od Labina poslje podne. Na te sastanke doći će i naših iz Pula.

Našim prvaelima u tim mjestima preporučamo da upozore narod na te sastanke.

Štraše praznom puškom! Talijanski sveučilištni djaci u Beču predali su opet jednu spomenicu ministru bogoslovija i nastave, u kojoj traže, da se izdade čim prije obećanu naredbu, kojom bi se izjednačilo sveučilišne nauke u Italiji sa onim u Austriji, i kojom se groze, da će nebudu li obećane povlastice trajne naravi, stalne i neodvisne od samovolje ministara, opet pokrenuti agitaciju za ustrojenje talijanskog sveučilišta — dakako u Trstu. Tko zna hoće li se g. ministar prestrašiti przne puške ugrijanih glava-

PEČATE
... iz gume ...
izradjuje
tiskara Laginja i drug.
PULA, Via Giulia, 1.

P. n. obćinstvu
u Puli i onima iz pokrajine preporučam najtoplije svoju restauraciju
„**NARODNI DOM**“
u kojoj će stalno i vazda dobro posluženi biti. Uz dobro i zdravu hranu držim uvijek svježu pivu i dobra naravna istarska, dalmatinska i doljno-austrijska vina.
I. Vaupotić.

OLOVE
u korist družbe sv. Cirila i Metoda
dobivaju se u
tiskara Laginja i drug. u Puli
prije (J. Krmpotić i dr.)
uz cianu od 2 do 10 para.

